

Sotsiaalministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

Teie 09.07.2018 nr 1.2-1/2371-1

Meie 21.07.2018 nr 4/276

Arvamuse esitamine tööõnnetuskindlustuse väljatöötamise kavatsuse kohta

Lugupeetud Riina Sikkut!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Sotsiaalministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust tööõnnetuskindlustuse väljatöötamise kavatsuse (edaspidi: VTK) kohta.

Kaubanduskoda ei toeta VTK-s sisalduvat ettepanekut luua Eestis tööõnnetuste hüvitamiseks erakindlustusel põhinev tööõnnetuste hüvitamise süsteem, kus töandjal on kohustus kindlustada töölepingu alusel töötav inimene tööõnnetuse toimumise suhtes. Ettevõtjad tajuvad muudatust kui riigi soovi panna osa oma ülesannetest töandjatele.

Järgnevalt selgitame lähemalt, miks Kaubanduskoda ei toeta erakindlustusel põhinevat tööõnnetuste hüvitamise süsteemi:

1. VTK üks peamisi eesmärke on motiveerida töandjaid töökeskkonda parandama ja tööõnnetusi ennetama. Paljud Kaubanduskoja liikmed andsid teada, et erakindlustus ei pane töandjaid automaatselt rohkem investeerima tööohutusse ja töökeskkonda. Ettevõtjad tõid välja, et paljud tööõnnetused juhtuvad seetõttu, et töötaja ei järgi töandja poolt kehtestatud tööohutuse reegleid. Selliseid tööõnnetusi ei ole ilmselt võimalik täiendavate investeeringutega töökeskkonda vähendada. Lisaks tõid paljud ettevõtjad välja, et nad panustavad juba täna oluliselt rohkem töökeskkonda kui õigusaktidest tulenevad miinimumnõuded ette näevad ja seega kohustuslik kindlustus nende käitumist ei mõjuta. Näiteks kinnitasid mitmed ettevõtjad, et nad on vabatahtlikult sõlminud kindlustuslepinguid, et kindlustada oma töötajaid tööõnnetuse toimumise suhtes. Mõned ettevõtjad tõid esile, et muudatusel võib olla ka vastupidine mõju ehk väheneb panustamine töökeskkonda. See võib juhtuda näiteks olukorras, kus kindlustusandja ei võta arvesse konkreetse ettevõtte panustamist töökeskkonda, vaid lähtub sektori keskmisest tasemest. Lisaks toodi välja, et ettevõtjad, kes täna ei järgi tööohutuse nõudeid, ei pruugi seda teha ka kohustusliku kindlustuse korral. Näiteks võivad sellised ettevõtjad sõlmida oma töötajatega võlaõigusliku lepingu ning nad vabanevad tööõnnetuskindlustuse maksetest.

- 2. Kulud suurenevad..** Eelkõige peetakse suureks kuluks iga tööandja töökeskkonna riskitaseme hindamist. Kui kindlustusandja ei hinda aga konkreetset iga ettevõtte riskitaset ning ei analüüsi, kas ja millisel määral tööandja panustab töökeskkonda, siis see vähendaks jällegi tööandjate motivatsiooni parandada töökeskkonda.
- 3. Paljudes valdkondades puudub vajadus tööõnnetuskindlustuse järele.** Paljudes tegevusvaldkondades on töökeskkonna riskitase madal ning tööõnnetused ei ole väga levinud. Ja sageli on tööõnnetused põhjustatud inimeste hooletusest, mitte tööandja tööohutuse nõuete rikkumisest. Näiteks puudub meie hinnangul vajadus kindlustada kontoritöötajaid tööõnnetuse toimumise suhtes. Nõustume, et teatud sektorites (nt ehitus, töötlev tööstus) on tööõnnetused levinumad. Kõrgema riskitasemega sektorites on meile teadaolevalt hulgaliselt ettevõtteid sõlminud vabatahtlikult kindlustuslepingu, et maandada riske seoses tööõnnetustega. Leiame, et ka edaspidi peaks igal ettevõtjal olema õigus otsustada, kuidas tööõnnetusega seonduvaid riske maandada. Ettevõtja võib sõlmida kindlustuslepingu, võib koguda reserve või tegeleb iga tööõnnetusega juhtumipõhiselt. Riik ei pea ettevõtjate otsustusvabadust piirama ja sundima peale kohustuslikku kindlustust. Seda enam, et paljudel tegevusaladel on tööõnnetusse sattumise risk väga madal.
- 4. VTK kohaselt peab tööandja sõlmima kindlustuslepingu nende töötajate osas, kes teevad tööd töölepingu alusel.** Kuna selle kohustusega kaasnevad kulud, mis võivad ulatuda paarisaja euronit töötaja kohta aastas, siis võib see motiveerida osasid tööandjaid kasutama senisest rohkem võlaõiguslikke lepinguid (nt käsundusleping, töövõtuleping). Selle tulemusena võib väheneda tööd tegevate inimeste kaitse. Lisaks tekitab selline käitumine ebaausat konkurentsi ettevõtlusmaastikul. Samas ei toeta Kaubanduskoda lahendust laiendada kohustuslikku kindlustust kõikidele tööd tegevatele isikutele sõltumata lepingu liigist. Leiame, et selline lahendus oleks ebamõistlik ja ebaoproportsionaalne, sest võlaõiguslikele lepingutele on omane, et töö tellija ei vastuta töökeskkonnaga kaasnevate riskide eest.
- 5. Kohustuslik kindlustus ei välista vaidluste teket.** Kohustusliku tööõnnetuskindlustuse loomise üks eesmärk on tagada töötajale tööõnnetuse tõttu tekkinud kulude lihtsam ja kiirem hüvitamine. Siinkohal juhime tähelepanu, et ka kohustusliku erakindlustuse puhul võivad tekkida vaidlused. Esiteks võivad vaidlused tekkida küsimuses, kas töötaja tervisekahjustus on seotud tööga või mitte. VTK kohaselt on tööõnnetus töötaja tervisekahjustuse või surma põhjuseks juhtum, mis on põhjuslikus seoses töötaja töökeskkonna või tööga. Seega võib praktikas olla keeruline hinnata, kas tervisekahjustus on põhjuslikus seoses tööga või mitte. Teiseks võivad vaidlused tekkida olukorras, kus töötaja teeb kaugtööd ja tööaeg on paindlik. Vaidlused võivad tekkida küsimuses, kas tervisekahjustus juhtus töö ajal või mitte. Probleeme võib tekkida ka olukorras, kus tööõnnetus juhtus väljaspool töökohta ning töötaja väidab, et pidi seal olema, kuid selle kohta puudub tööandja kirjalik korraldus. Meile teadaolevalt on selliseid vaidluseid esinenud näiteks Saksamaal. Lisaks

esineb risk, et töötajad hakkavad tahtlikult tööõnnetusi tekitama, et kindlustuselt saada hüvitist.

- 6. Muudatus võib avaldada negatiivset mõju teatud töötajatele.** Eelnevalt tõime välja riski, et osa tööandjaid võib eelistada töölepingu asemel võlaõiguslikku lepingut, mis ei pruugi tagada töötajatele nii head kaitset kui tööleping. Lisaks suureneb risk, et tööandjad hakkavad eelistama neid töötajaid, kes on hoolsamad ja kellega kaasneb väiksem risk sattuda tööõnnetusse. Näiteks on ettevõtjad toonud välja, et kohustuslik kindlustus võib vähendada tööandjate motivatsiooni võtta tööle või hoida tööl eakamaid töötajaid.
- 7. Muudatus ei motiveeri töötajaid senisest rohkem järgima tööohutusnõudeid.** Leiame, et töökeskkonna parandamisel ja tööõnnetuste ennetamisel on oluline roll ka töötajatel. Töötajad peaksid veelgi kohusetundlikumalt järgima tööohutuse nõudeid ning kui nad näevad puudusi töökeskkonnas, siis tuleb sellest koheselt tööandjat ka teavitada ning nõuda puuduste kõrvaldamist. Kohustusliku kindlustuse loomine ei suurenda aga töötajate motivatsiooni olla tööülesannete täitmisel hoolikam. Pigem võib suurendada risk tekitada tahtlikult tööõnnetus, et saada kindlustuselt hüvitist.

Kaubanduskoja ettepanekud:

1. Eelnevatest põhjendustest lähtuvalt ei ole meie hinnangul mõistlik kohustusliku erakindlustusel põhineva tööõnnetuskindlustuse loomise ideega edasi minna. Leiame, et tööõnnetustega seotud kulude hüvitamine võiks endiselt toimuda läbi solidaarse sotsiaalkindlustussüsteemi, kuhu tööandjad panustavad sotsiaalmaksu tasumise teel.
2. Teeme ettepaneku, et riik võiks kohustusliku kindlustuse asemel suurendada järelevalvet tööohutusnõuete täitmise üle. Paljud ettevõtjad rõhutasid, et järelevalve peaks olema riskipõhine.
3. Lisaks järelevalvele peavad ettevõtjad oluliseks, et riik tegeleks ka nii tööandjate kui ka töötajate nõustamisega töökeskkonna teemadel, et tõsta mõlema osapoole teadlikkust selles valdkonnas.
4. Ettevõtjalt laekus ka ettepanek, et riik võiks vabastada erisoodustusmaksust kindlustusmaksed, mida tööandjad teevad, et kindlustada oma töötajaid tööõnnetuse toimumise suhtes. Täna ei le kindlustusmaksed igal juhul maksuvabad.

Loodame, et peate võimalikuks Kaubanduskoja seisukohti ja ettepanekuid arvesse võtta.

Lugupidamisega

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

/allkirjastatud digitaalselt/
Mait Palts
Peadirektor

Koostanud: Marko Udras marko.udras@koda.ee 6040070